

APŽVALGA

LIETUVIŲ INFORMACINIS KULTŪRINIS LEIDINYS

Nr. 2

1945 m. lapkričio 20 d.

NURTINGEN

LAPKRIČIO DVIDEŠIMT TREČIOJI

Sunkiame tremtinio gyvenime minime dar vieną mūsų tautai reikšmingą sukaktį – Lietuvos kariuomenės įkūrimo dieną. Prieš dvidešimt septynerius metus buvo išleistas pirmasis Lietuvos kariuomenei įsakymas, kuriuo pradėta organizuoti mūsų tautos ginklo pajėga. Ši pajėga buvo kuriama ne agresiniams tikslams, ne svetimų žemių užgrobimui, bet grynai mūsų tautos troškimui įgyvendinti – atkurti savą nepriklausomą valstybę ir ją apginti nuo priešų. Iš šio kelio mūsų kariuomenė neiškrypo niekuomet. Nepriklausomoje Lietuvoje kariuomenė buvo nepriklausomybės laidas, tautos idealų vykdytoja ir tautos auklėtoja. Kad įvykiai pakrypo mūsų tautai nelaimingon pusėn, kaltas yra likimas, kuris sumaišė tautų gyvenimą ne tik Europoje, bet ir visame pasaulyje.

Savoje pastogėje, savųjų tarpe kiekviena sukaktis mūsų buvo atšvenčiama su ypatingu džiaugsmu ir atitinkamomis iškilėmis, svetimoje padangėje gi tokios sukaktys ne vienam sūgėlia priešingus jausmus – prisiminimą ir pasiilgimą laisvo gyvenimo dienų ir susimąstymą dėl mūsų tautos ateities. Nestebėtina, kad tokios mintys kyla šiandien, kai gyvename nežinioje, kai nesame tikri dėl mūsų rytojaus.

Sukakčių dienomis mes paprastai prisimename praėjusį laikotarpį, bandome įvertinti tai, kas iki tol gero buvo mūsų nuveikta, surandame kas buvo bloga ir numatome gaires ateities gyvenimui ir darbams. Ir šią sukaktį minint mūsų mintys krypsta atgalios, į Tėvynę, į mūsų namus. Iš klaidų mes žadame pasimokyti ir ateityje nesuklysti. Mūsų ateities kelias – aiškus ir tiesus, mūsų tikslas – kilnus ir šventas, visų vienodas: grįžti. Grįžti į nuvargusią Tėvynę ir kurti naują gyvenimą, geresnį, teisingesnį, šviesų. Dėl to mes ryžtamės pakelti visus gyvenimo sunkumus, visus nedecklius ir trūkumus. Mes neturime palūžti dvasioje, grimsti į nusiminimą ir nesitikėti geresnio rytojaus. Mes turime tikėti šviesia mūsų Tėvynės ateitimi, turime tikėti, kad teisybė nugalės ir tiesa grįš į pasaulį, o su ja ir mes brangion savon pastogėn.

Tad lapkričio dvidešimt trečiosios sukakties dieną šių minčių vedami, pasiryškime būti ypatingai susiklausę svetimame krašte, ypatingai vieningi ir savimi pasitikį. Būkime broliai vieni kitiems, šalinkime nesusipratimus mūsų tarpe, venkime smulkių nepasitenkinimų. Daug jėgų reiks ateityje, tad necikvokime energijos niekniekiams. Tegul visus mūsų poelgius lydi Didžiojo Varpininko giesmės žodžiai: "Vardan tos Lietuvos vienybė težydi."

Žilvinas

Bernardas Brazdžionis

T E S T A M E N T A S

Ką tu, išeidamas iš protėvių gimtosios žemės,
mirties ir prievartos aklam likimui palikai -
seni piliakalniai - sodybos - ir aušros takai,-
tešvies paklydusiam, kai bus dangus aptemes
ir susipainios viltys ir takai.

Ką tu, išeidamas iš tėviškės pakluonių,
išsinešei, kai žemę rykštė palietė skaudi -
senolių kraują - vardą - laisvės žiburį širdy,-
kaip amžiną paminklą visą šią kelionę,
kaip didį turtą nešk širdy.

Ir jų, vergijoje įmintos pėdos šventos
ir tavo dienos, skirtos kovai ir vargams -
likimas tavo tėviškei kai naują rytą lems,-
liks kaip nenykstantis granito testamentas
dienų dienoms - vaikų vaikams.

T Ė V I Š K Ė S D Ū M A I

Tavo dūmai, tėviške, nekartūs,
ir nedygūs einančiam takai,
ir ne vargas žydi tavo vartuos,
ir visi tau brangūs mes vaikai.

Gintarinė saulė auksu šviečia.
Ir po debesėliais bus šviesu,
kai vėl grįšim iš visų pasviečių,
iš šios žemės kryžkelių visų.

Vėl tave mes ašarom nuplausim,
vėl žydės prie kelio aviža,
vėl tu mūsi mums didžių didžiausia,
lino žiedo tėviške maža.

Tavo dūmai, tėviške, mus šildys,
tartum šiltos rankos mus priglaus,
tavo šulinys džiaugsmu prigirdys
po vargų vidurnakčio tamsaus.

Plk. K. Pažemėnas

G E L T O N O J O K A S P I N O S A V A N O R I A I

/Atsiminimų žiupsnelis iš mūsų kariuomenės kūrimosi dienų/

"Karininkas Velykis skiriamas Krašto Apsaugos Ministeriu. Karininkas Kondratavičius skiriamas Štabo Viršininku. Karininkas Galvydis ... Bykauskas skiriamas 1-ojo pulko vadu, formuojamo Alytuje." Toliau sekė dar keletas karininkų paskyrimai.

Taip skambėjo Lietuvos Ministerio Pirmininko A. Voldemaro pasirašytas pirmasis įsakymas Lietuvos kariuomenei, išleistas 1918 metų lapkričio 23 d. Vilniuje. Tai istorinis dokumentas, kuris davė pradžią mūsų ginkluotoms pajėgoms, per nepriklausomybės kovas iškovojusioms Lietuvai laisvę ir nepriklausomybę.

Lietuvos kariuomenės kūrimosi sąlygos buvo sunkios. Pirmoji kliūtis – kadro /apmokytų ir patyrusių karininkų bei puskarininkių/ stoka. Per pirmąjį pasaulinį karą kartu su rusų kariuomene pasitraukė į Rusiją ir dauguma Lietuvos inteligentijos ir visi rusų kariuomenėje buvę lietuviai karininkai bei kareiviai. Kai 1918 metų rudenį į Lietuvą pradėjo veržtis priešai iš rytų, dauguma lietuvių karininkų ir kareivių iš Rusijos dar nebuvę grįžę. Pirmieji grįžtantieji karininkai pradėjo spiestis Vilniuje apie Lietuvos Tarybą ir reikalauti, kad būtų organizuojama kariuomenė.

Čia buvo susidurta su antrąja kliūtimi – nebuvo nei lėšų, nei ginklų, be to, buvo trukdoma ir okupacines vokiečių valdžios, tuo metu buvusios dar Vilniuje. Tik vėliau, gavus paskolą iš Vokietijos ir šiek tiek ginklų, buvo pradėti organizaciniai darbai. Tačiau min. pirm. A. Voldemaras ir dar vienas kitas anuometinės vyriausybės narys šaltai žiūrėjo į tą reikalą, kas taip pat užtęse mūsų kariuomenės organizavimą. Tik kai priešas iš rytų vis labiau ir labiau plūdo į mūsų kraštą, nebuvo galima ilgiau šį reikalą stebėti. Jau lapkričio 11 d. /1918 m./ buvo pavesta formuoti vyriausiąjį štabą ir kaip kurias kariuomenės dalis. Tačiau oficialus kariuomenės įkūrimas skaitomas nuo lapkričio 23 d. – pirmojo įsakymo išleidimo dienos.

Pamažu, vis daugiau lietuvių karininkų ir kareivių grįžtant iš Rusijos, mūsų kariuomenės dalinių eilės didėjo. Gruodžio mėn. gale pradėtas formuoti ir 2-as pėstininkų pulkas. Bet lėšų, rūbų ir maisto išteklių stoka ir dabar buvo didelė.

Per pačias 1918 metų žiulėdas Lietuvos vyriausybė iš Vilniaus pasitraukė į Kauną. Vilnių užėmė rusų dalys. Pakankamai kariuomenės, kuri būtų pajėgusi apginti Vilnių, uomet dar neturėta. Naujieji 1919 metai Lietuvą užtiko pačioje blogiausioje būklėje. Rusų kariuomenė prisitartinė prie Alytaus ir Kauno, užėmė Šiaulius ir skverbėsi į Žemaitiją. Mūsų kariuo-

menės buvo tik užuomazga, išdas tuščias, vyriausybė jautėsi nedrąsiai. Ūpas buvo prislėgtas. Tiesa, 1-as pulkas rusų kariuomenę ties Alytumi sulaikė, per Nemuną persikelti neleido ir tuo išgelbėjo Suvalkiją nuo nelaimės. Bet šiaurinėje Lietuvos dalyje mūsų kariuomenės nebuvo, veikė tik atskiri savanorių būriai ir partizanai.

Persitvarkius mūsų laikinajai vyriausybei, ministeriu pirmininku tampa Mykolas Šleževičius. Jis išleidžia karštą atsisaukimą į tautą, šaukia Lietuvos jaunuomenę ir visus stoti savanoriais ginti Tėvynę kas tik gali ir kuo tik gali.

Ir pasipylė iš visur savanorių būriai. Priešo neužimtoje Lietuvos dalyje buvę karininkai pradėjo organizuoti savanorių būrius, kuopas, o vėliau ir batalionus. Taip susikūrė Vilniaus, Kėdainių, Marijampolės, Panevėžio batalionai, kurie nepriklausomybės kovų pradžioje veikė kaip atskiri vienetai. Tik vėliau iš šių batalionų išsivystė pulkai.

Savanoriai atvykdavo su savo rūbais – kailinukais ar miline, gaudavo šautuvą į rankas ir, parodyjus kaip iš jo šauti, dažnai jau kitą dieną eidavo "baidyti" rusų, kaip tada sakydavo. Su trumpais kailinukais, diržu persijuosęs, geltoną kaspiną užsirišęs aplink kepurę, dažnas su klumpėmis, – taip atrodė pirmasis Lietuvos kariuomenės savanoris. Su lietuviškuoju užsispyrimu, nieko daug nereikalaudamas, su duonos gabalu vienoje kišenėje, su šovinių sauja kitoje, kariškai neapmokytas lietuvis savanoris kantriai ir drąsiai ėjo pirmyn, kur jam viršininkai įsakė. Mūjaitimas ir Tėvynės meilė atstojo jam kariškąjį mokslą.

Savanorių būriams rusų dalinius sulaikius, sausio 15 d. buvo paskelbta karininkų, o vėliau ir kareivių mobilizacija. Prasidėjo reguliariosios kariuomenės kūrimo laikotarpis. 1919 metų balandžio pradžioje rusai jau buvo atstumti iki Panevėžio. Atsirado daugiau aukštesniųjų karininkų. Kariuomenės vadu buvo paskirtas generolas Žukauskas, buvęs rusų kariuomenėje divizijos vadu. Šiaip gi dauguma lietuvių karininkų, grįžusių iš Rusijos, buvo jauni ir mažai prityrę, gavę karininko laipsnį karo metu. Prieš karą tarnavimas rusų kariuomenėje Lietuvoje nebuvo populiarus, tad ir senesniųjų karininkų mažai buvo. Šis trūkumas kaip tik atsiliepė nepriklausomybės kovų metu, kai aukštesniojo laipsnio karininkų buvo vos vienas kitas.

Nors ir jauni buvo vos susikūrusios Lietuvos kariuomenės karininkai, bet jie parodė daug drąsumo, pasiaukojimo ir taktinio sumanumo. Taip 1919 m. vasario 22 d. ant Alytaus tilto, drąsiai veikdamas po priešo šautuvų ir kulkosvaidžių ugnimi, gelbėdamas pulko ginklus žuvo pirmasis Lietuvos kariuomenės karininkas 1-ojo pulko vadas kar. Juozapavičius. Ties Širvintais kap. Balnas su savo daliniais užėjo naktį lenkų kariuomenei iš užpakalio, apsupo juos, sumušė ir paėmė į nelaisvę. Ši operacija nulėmė Širvintų – Giedraičių kautynių eigą mūsų naudai. Greitas atstūmimas rusų kariuomenės nuo Panevėžio

ANNAVALGA, NR. 6

iki Daugpilio, didelis laimėjimas ties Radviliškiu prieš bermontininkus, Onušio mūšiai ir kiti žygiai liudija apie mūsų jaunos kariuomenės dvasią ir sugebėjimus. Nepriklausomybės kovų pabaigoje jau buvo suformuotos 4 pėstininkų divizijos su 13 pėstininkų pulkų, 4 artilerijos pulkais, 3 kavalerijos pulkais, pionierių, ryšių, pontonų ir auto batalionais.

Sunkūs buvo Lietuvos kariuomenės kūrimosi laikai. Kad ji susikūrė ir kad ant plauko kabėjusi Lietuvos nepriklausomybė buvo išsaugota ir atkovota, dabar atrodo stebuklu. Tačiau tautos noras gyventi laisvai ir jos jaunuomenės užsidegimas bei pasiryžimas laimėjo.

J. Stempužis

IŠEIVIJOJE SKAMBA LIETUVIŠKA DAINA

Lietuvių Tautinio Meno Ansamblis "Čiurlionis" žengia į antrojo darbo metus

PRO DARBO GAIRES

"Čiurlionis" meno ansamblis išgyvena savo veiklos lietuvių išeivijoje metines. Anuomet sunkiausiose vokiečių priešpaudos sąlygose susikūręs, šiandien lietuviška daina, muzika ir šokių žavi vakarų tautas: prancūzus, anglus ir net amerikiečius. Nuo Vienos, Italijos Alpių iki Baden-Badeno - Austrijos ir Vokietijos teritorijų žemėlapiui nusagstyti ansamblio maršrutais.

Tūkstančiai kilometrų kelio. Kelios dešimtys tūkstančių klausytojų. Simtai darbo valandų, - ir suskambėjo ilgesio daina, kuri šiandien reprezentuoja visą lietuvių tautą, jos papročius ir individualumą.

Mes einame pro "Čiurlionis" meno ansamblio darbo gaires. Mus veda ansamblio įsikūrimo kaltininkas, jo širdis - vyriausiasis meno vadovas ir dirigentas Alfonsas Mikulskis.

- Vyrai, dainos mes pasiilge, lietuviškos dainos. Ji mus tegali sustiprinti ir atgaivinti, - taip kalbėjo dirigentas Mikulskis prieš metus rugpiūtyje Vienoje.

SUNKI PRADŽIA

Ir tiesa. Jau rugpiūčio 27 d. lietuviškose pamaldose giedojo A. Mikulskio vedamas mišrus choras. Tai buvo nedidelis chorelis, sudarytas iš senų jo dainos draugų, iš Vilniaus M.K. Čiurlionis Meno Ansamblio choristų.

Darbas pradėtas tik dėka dirigento užsidegimo ir jo senų bičiulių geros valios. O darbą tęsti sąlygos buvo biaurios: repeticijomis patalpų nėra, choristai per dieną dirba įmonėse. Tačiau geri nariai viską nugalė. Šiokia tokia salė repetici-

APŽVALGA, Nr.2

joms gauta. Choristai pasižada repetuoti vėlyvais rudens vakarais po darbo. Tik drąsiau pirmyn. Ir dirigentui tikrai neįprastose ir sunkiose sąlygose drąsos ir jėgų užteko.

Rugsėjo 18 d. įvyko pirmoji reikšminga repeticija, kurioje buvo sudaryta liaudies dainų dainininkų ir tautinių šokių šokėjų grupės. Visus gerai nuteikė žinia, kad dirigentui pavyko Vienoje sumedžioti ir tautinių šokių instruktore Mariją Baronaite.

Darbas užvirė... Siuvami tautiniai drabužiai... Repetacijos... Koncertai...

PIRMIEJI KONCERTAI

Ansamblio dirigentas suprato laiko dvasią. Liaudies daina tebuvo vienintelis mūsų tautos turtas, kurį mes, gyvendami išeivijoje, drąsiai galime rodyti visam pasauliui kaip savitą meną, drauge juo stiprindami savo dvasią. Todėl ansamblio repertuaran tebuvo įtrauktos tik lietuvių liaudies dainos ir tautiniai šokiai.

1944 m. spalio 29 d. Vienos Koncertų Rūmų Mozarto salėje įvyko pirmasis ansamblio viešas koncertas. Jis paliko gilų ir neišdildomą įspūdį pirmoje eilėje savųjų tautiečių tarpe, vėliau - užsieniečių. Po eilės koncertų, 1944. XII. 12 Vienos Mokslų Akademija pakvietė ansamblį įdainuoti lietuvių liaudies dainas į plokšteles.

Vokiečiams sąmoningai slopinant lietuvių kultūrinį darbą, ansamblis dažniausiai pasitenkindavo religiniais koncertais, kurių Vienoje per keturis mėnesius buvo surengta 19, o liaudies dainų - 4. Vėliau, sąlygoms susidėjus, ansamblis dar gastroliaavo Berlyne ir Kemptene.

KIETI BANDYMAI

Karui besibaigiant, vokiečių priešpaudos kumštis dar pažiaurėjo. Ansamblui buvo atimtos visos galimybės koncertuoti. Skersai kelio atsistojo eilė didelių surkumų. Visi ansamblio vyrai buvo paimti ir išgabenti į Marthenus, Alpe-se, atkasinėti lavinų užgriautus kaimus, o vėliau į Goetzį prie sustiprinimo darbų. Moterys gi buvo išsiųstos įvairiems pagelbiniams darbams. Ansamblui grėsė pavojus subyrėti. Tačiau visi laikėsi ištvermingai drauge su savo vadovais. Visi tikėjo, kad greitai išmuš laisvės valanda ir pradėtą darbą galima bus tęsti žymiai geresnėse sąlygose.

Į LAISVĘ

1945. V. 8 bažnyčių bokštuose suskambėjo pergalės ir karo pabaigos Europoje varpai. Austrijos pasienio mieste - Feldkirche ansamblis džiaugsmingai sutiko įžygiavusius prancūzų kariuomenės dalinius. Jau sekančią dieną pravažiuojančio prancūzų dalinio vado kviečiamas ansamblis Feldkirch - Altenstadte koncertavo dalinio kariams. Į laisvę - suplazdėjo žodžiai. Širdyse kažkaip lengviau pasidarė. Mūsų liaudies

daina ir tautinis šokis prancūzų kariams patiko ir paliko įspūdį. Jiems visa tai atrodė labai originaliai. Mažos šiaurės tautos - Lietuvos, gyvenančios nuo amžių prie Baltijos jūros, mylinčios laisvę ir dainą, savita egzotika sužavėjo prancūzus. Kaliai praskinti. Reikėjo skubiai atsipeikėti ir intensyviai dirbti, nes kasdien mašinos atvažiuodavo prie stovyklos ir kviesdavo koncertams.

Senoje Feldkircha pilyje 1945.V.16 prancūzų įgulos komendantas surengė priėmimą įgulos karininkams ir vizituojančiam diviziono generolui. Ansamblui teko garbė dalyvauti priėmime ir aukštiesiems svečiams koncertuoti.

Istorinės pilies kieme lengvai šnerėjo vynuogių lapai ir šulinio krentantis vanduo. Generolas, daugybė aukštų karininkų ir užsienio žurnalistų įtemptomis akimis sekė laiptais žemyn į paruoštą estradą lipančias spalvingas rėbais pasipuošusias lietuvaites. Daina liejosi po dainos iš skaudamų krūtinų.

Tuo metu, kai pianistas Andrius Kuprevičius skambino Čiurlionį ir Šumaną mažojoje pilies salėje, dalis užsienio žurnalistų apspito mūsų dainininkus. Vėliau šveicarių žurnalas "Sie und Er" pirmajame puslapyje rašė apie šį įspūdingą koncertą, kuris ansamblui praskynė kelią iki prancūzų armijos šefo generolo de Lattre de Tassigny.

PIRMASIS KONCERTAS PAS GENEROLĄ DE LATTRE

1945.V.24 diena buvo iš laimingųjų ansamblio dienų.

Prancūzų I armijos "Rhin et Danube" vyr. būstinė ir armijos šefas gen. de Lattre tada buvo įsikūręs Lindau mieste.

Jau gerokai buvo vėlu, kai kariuomenės mašinos atsargiai ir tyliai įvažiavo į gražų parką. Pro medžių tarpus matėsi balta vila. Netrukus mes atsidūrėme koncertų salėje. Jau po pirmųjų dainų salėje pasipylė gausybės plojimų. Koncertasėjo labai pakilioje nuotaikoje, klausytojų susidomėjimas buvo nepaprastas. Dar tą patį vakarą generolas įsakė lietuvių ansamblį iškelti iš stovyklos ir apgyvendinti patogiose patalpose kur nors prie Bodeno. Ši graži ir patogi vieta buvo Langenargenas, kuriame ansamblis susirad daug tikrai nuoširdžių bičiulių prancūzų ir anglų žurnalistų.

ŽYDĖJIMAS

Jau ir vasara. Voralberge žydi rožės. Ganta su tolumų dunksančiais mėlynais kalnais ir Bodeno ežeru teikia rojaus vaizdą.

Šiuo metu prasideda ir ansamblio žydėjimo periodas. Iš-tisos dienos ir savaitės užverstos darbu ir koncertais. Lindau - Langenargen - Wangen - Kempten - Ravensburg - Bregenz - Dornbirn - Ueberlingen - Bludenz ir daugybė kitų didesnių ir mažesnių vietovių aplankyta su koncertais.

Birželio vidury gen. de Lattre surengė didžiulį priėmimą sąjungininkų aukštiesiems karininkams Lindau mieste. Puošniame generolo rezidencijos parke susirinko 78 sąjunginin-

kų generolai, tarpe kurių ir Eisenhowerio pavaduotojas gen. Dover. Lietuvių meno ansambliai vieninteliam teko laimėti peržengti parko vartus ir atsidurti prieš aukštųjų svečių tribuną. Koncertui pasibaigus malonūs gen. de Lattre pasikėlė ranka mojo išsainantiems dainininkams. Apie šį koncertą rašė ir Amerikos lietuvių laikraščiai.

Po šio koncerto sekė kiti. Ansamblis buvo išvykęs gastrolių į amerikiečių zoną, kur buvo 80-tosios divizijos svečių, globojamas divizijos vado gen. Smith.

Gastrolių metu ansamblis dainavo Kemptono lietuvių kolonijoje 50-tame koncerte, kuris buvo iškilmingai atžymėtas. Šio koncerto proga ansamblio taryba nutarė prie ansamblio įsteigti Lietuvos Nepriklausomos Valstybės Atstatymo Fondą, kurio lėšas sudarytų ansamblio gaunamos iš koncertų pajamos. Iškilmingas šio fondo įsteigimo aktas įvyko Kemptono miesto teatre 1945.VI.24, dalyvaujant tūkstantinei lietuvių šeimai, amerikiečių kariuomenės atstovams ir kitiems svečiams. Iš lietuviškosios visuomenės pusės kaip liudininkai šio reikšmingo fakto aktą pasirašė Kemptono Lietuvių Komiteto pirmininkas Dr. Kaškelis, prof. Kolupaila, prof. Šimoliūnas ir prof. Kanauka.

Čia dar tenka pažymėti, kad 1945.VII.20 ansamblis davė iš-tisos valandos koncertą per Voralbergo radiją Dornbirne.

NAUJI UŽSIMOJIMAI

Pasiektais rezultatais meno vadovai dar nėra patenkinti.. Ansamblio meninį pajėgumą jie pasiryžę pakelti, o patį ansamblių praplėsti. Neseniai ansamblis įsigijo kankles. Kanklininkų grupei vadovauja Mikulskienė. Skudučiai, birbynės ir lumzdeliai taip pat jau paruošti. Meno vadovai ruošia naujus repertuarus, su kuriais išvykstama naujų gastrolių į Vakarų Vokietiją.

Su koncertais dar aplankyta Baden-Badenas, kur suruošta ketetas koncertų prancūzų kariams ir miesto visuomenei. Apie vieną šių koncertų taip rašė "Nouvelles de France": "Tai buvo neužmirštamas vakaras, gal būt pirmas Kurnause taip didelio meno vakaras... Visos nežūstančios temos yra sėkmingai išpildomos su šviežumu, jaunatve..." Koncertuota dar Freiburge, Offenburge, Lahre, Schwennigene, Sigmaringene, Konstancoje...

Pabaigoje pravartu pažymėti šiuos statistinius duomenis. Nuo 1944.VIII.27 ansamblis surengė virš 30 koncertų ir apie 40 kartų giedojo pamaldose. Koncertuose dalyvavo apie 25.000 klausytojų. Padaryta virš 3.500 km maršruto. Ansamblyje šiuo metu yra 45 dalyviai.

Alb. Valentinas

A P D Ū M O J I M A I P R I E N E K A R O

Einu aš paliai svetimą upę. Einu, einu ir einu... O kodėl man neiti? Juk aš pasidariau pasaulio klajūnas. Nei aš beturiu namų, nei gimtosios pastogės, kur taip buvo miela... Nebeturiu nei savo artimųjų, nei mielų žmonių. Tai kodėl man neiti. Man jau vistiek paliai kokią upę aš einu ar paliai upę, ar pagal vieškelį. Ir man vistiek, kokių žmogų aš sutinku bendamas: visi veidai man svetimi, nieko jie man nepasako ir nieko gero nežada. Tik aš gerai žinau, kad nepamatysiu ateinant nei Nuoraukos su trumpais kaliniukais ir gražių gražiausiai išmargintomis klumpėmis, nei Barietos, dantyse belaukančio užgesusią nukramtytu cibuku savo kukavinę pypkelę... Ir nepasakys jis man:

-Sakyk, susimildamas, ar neturi žiupsnelį tabokės man pypkėn įberti? Kad jau tik kur gaidžiai sulestų, kokios trumpos tos rudens dienos: čia tik išaušo, čia ir sutemo - nebėra kada net tabokės prasipiauti...

Ir kad užtrauks dūmelį, paskui plonai nusispiaus per dešinių ūsą ir sakys:

-Tai jau Dubysoje vanduo pakilo per perkis sprindžius, ruduo, vaike, nieko nedarysi... Ana, matai upės vingį. Pakarkle nuo seno tą vingį vadina. Tai syki Pasternokui ten buvo strioko. Tegu jį varlės kur.

-O kas gi, dėde, Pasternokui ten atsitiko? - būdavo, užklausi.

-Agi, syki jis užmetė tenai tinklą. Kad jį kur pečius... Betgi visi žinojome, kad Dubysoje valkiojasi lydys dviejų ar šinių ilgumo. Dargi jisai po kaklu turėjo parištą varpelį. Toks jau biaurybė buvo senas, kad nė pats Cibulskis dėdukas neatsiminė, kas lydžiui varpelį po kaklu parišo. Tegu jį kur dovyni... Taip ir bijodavom, kad biaurybė neišiveltų į tinklus. O ką tu su tokiau... Tai va, ir užmetė Pasternokas vieną dieną vingyje tinklą. Ligi tik pliaukšt irklui per krūmą - tai tuoj didžiausias triukšmas: pliumpt, pliumpt, paukst... Pasternokas tuoj su visu laivu ant šono apsivertė. Mat, biaurybės po krūmų šildytasi saulėje... O tinkle tokia skylė, kad Grinčius su visu laivu būtų išvažiavęs kiaurai. O Grinčiaus laive šešiese žvejodavo.

-Tai ką Pasternokas nabagėlis bedarė? - būdavo, tuoj užklausiame.

-Matai, Pasternokas tuoj sumetė, kad lydis jo tinklan bus įvareš ne kas kitas, kaip Abrinčiaus aitvaras... Senis dar iš Prūsų buvo dėžutėje parsivežęs mažą aitvariuką, tai ir užsiaugino... O Pasternokas su Abrinčium buvo susipykę bežvejodami, tai tyčia ir užsiundė aitvarą, kad tinklą jam suplėšytų... Pasternokas nutarė skriaudos taip lengvai nedovanoti. Syki nutaikė Abrinčiaus aitvarą betupintį Cibulskio liepoje, tai ir šovė iš muškieto sidabrine grivena... Bet ne-

pataikė, kad ji sliekai kur... Ale aitvaras, va, už tai jam ką padarė: iš nakties prie durų užkrovė tokią krūvą mėšlo, kad žmogelis tris dienas kapstėsi, kol iš gričios beišėjo... Ot štuką padarė. Iki pat Kalėdų vis dvokė paliai pamatus...

Matau svetimos upės tokį pat vingį. Bet ten nei Pasternoka matau žvejojant, nei Cibulskio dėdelis nuo kranto kimiu balsu nurodymus visokius jam duoda, nei skraido virš jų Abirinčiaus aitvaras. Liūdna be savųjų...

Ir einu aš sau vienišas toliau. Ir kodėl man neiti? Juk laiko aš turiu pakankamai. Mano keliai nežinomi ir tolimi. Kas žino, kur už dienos kitos likimas mane nuneš...

Sustoju aš. O kodėl man nesustoti? Laiko aš turiu. Nelaukia juk dabar manęs nei tėvas nei motina. Nelaukia tenai manęs gimtinėje nė mergelė, nes žino, kad jau neateisiu... Žiūriu nuo kranto į Nekaro vandenį. Va, ne toki, ne toki, kaip Dubysos. Tenai vanduo toks skaidrus, ir matai save kaip veidrodyje teisybės. O Nekaras toks rūstus ir tamsus, kaip ir mudviejų likimas, mielas mano skaitytojau...

Ir medžiai ne toki, kaip mudviejų tėvynėje. Toki sulyse, kūdi. Ubagas nerastų sau lazdos išsipiauti. Dar daugelį metų galime būti ištremime, bet niekada jie nepriaugs iki tu, kurie žaliuoja Dubysos pakalnėse...

Einu aš vis toliau paliai nesvetingą Nekarą. Ir kas man neleis eiti? Stovi štai sodyba. Ir man atrodo, kad tai Grinčiaus kiemas. Labai panašu, tik vaismedžių kur kas daugiau. Grinčiaus sodelyje tik keturios obelys: cukrinė, aportinė, molinė ir viena net "medinė." Penktoji buvo kriaušė, bet neatlaikė anosios šaltos žiemos ir pavasarį nebesukrovė nė vieno pumpuro ir nebeiškleidė nė vieno lapelio... Až žiūriu į gausybę sodo obelių, o piktas senas švabas žiūri į mane: jis mano, kad aš jo obelis pavogsiu... O aš žiūriu dėl to, kad nežinau kokio skonio vaisius tos obelys neša, nes jų niekas man neduoda nei už markę, nei už gerą žodį. O kad čia būtų Grinčiaus sodyba. Tuo į išeitų, pasikasytų pakaušį ir sakytų:

-Tai prašom, pakeleivi, į vidų...

Tuo į ant stalo padėtų medaus, saldaus pieno ir sūrio ir neklaustų, kas tu esi ir kur keliauji. O išeinant prikimštų pilnas kišenes obuolių ir dar kepurę prikrautų.

Matai, mielas, ne toks čia kraštas, kaip Grinčiaus... Menų, dar mažų gimnazistų būdamas skaičiau Haufo pasaką, kaip kartą per kalnus keliavo septyni švabai. Ir nedaug ką iš tos pasakėlės supratau, nes nežinojau ką, iš tikrųjų, reiškia žodis "švabai". Dabar aš jau žinau. Bet laimingesnis buvau, kai nežinojau...

Ir fauna man atrodo čia kitokio būdo, negu mūsiškio krašto. Ant tvoros tupi gražus būrelis žvirblių. Bet toki kūdi, karo nesekmių nualinti, nukentėję nuo visokių nepagadų. Aš ir šuktelėjau žvirbliams:

-Ei, jūs papuruodegiai, kodėl toki nusiminę? Kaip jums einasi šioje pastogėje? Antai, mūsųose, kai toks būrys sutūpdavo kada ant Pasternoko tvoros, tai keldavo neišpasakyta alasą ir toki būdavo drąsūs, kad, rodos, nepabūgtų nė paties kunigaikščio Liucipieriaus iš devintojo pragaro dugno...

Bet liūdni žvirbleliai tik lingavo savo papurusias galvas ir, rodos, tyliai maniep kalbėjo:

-Ei, dėduli, ko čia mums linksmintis... Mažai per dvylika nacionalsocializmo metų mes pamatėme šilto ir šalto... Tai tik fiureris atėjo į valdžią, su mityba pasidarė visai knap. Burmistras ėmė visus registruoti, sakė, avių nebeduosia, o tik korteles. Badas mus visai prirėmė prie tvoros. Cyki žiūrime - prie Rathauso stovi didžiausias arklys. Tes sutūpime ant stogo ir laukiame, kada šis geradaris padės mums išspręsti maitinimosi problemą. Laukiame dieną, laukiame antrą, jau badas visai mus į ragą surietė, o tas arklys nė krust, nė p.... Ėmėme tirti dalyką, ir paaiškėjo, jog tas arklys buvo medinis. Tai buvo tikras išdavimas visos krašto žvirblijos atžvilgiu.

Einu aš vis toliau paliai Nekarą, ir virš mano galvos suka pulkas varnų. Bet visos tyli - a nė krankt. Tikrai, aš dar Vokietijoje negirdėjau varnos balso. Atsimenate, mūsų Lietuvoje kas darėsi? Ar tau žiemos neganduose, ar vasaros džiaugsme ant Pasternoko rugių gubos - vis krankt ir krankt. Nors prasta buvo varnos daina - nepaima aukštųjų gaidų - bet miela buvo, nes sava. Tai aš ir užklausias vieną vokituką, begrižtantį iš mokyklos:

-Sakyk, vaikinė, kodėl jūsų varnos nė snapo neatveria?

-Vargšės, tur būt, nežino, kad Gestapo jau seniai nebėra...

Sakykite, išmaningo būta vaikino.

Ai, ana, ateina priešais žmogus. Iš tolo atrodo man toks pat, kaip Barieta. Ir užgesusi seniai pypkė dantyse tabaluoja. Tikrai, Barieta...

-Morge...- tarė praeidamas.

Ne, tikrai ne Barieta. Jis taip nesakydavo. Nė tabok's nepaprašo ir nepasakoja, kaip Abrinčiaus aitvaras Pasternoko tinklan lydi įginė...

Ak, Barieta, Barieta... Kad nors paukščiai praskrisdami apie tave atneštų žodelį, ar vėjai atpūstų žinią, kaip tau ten beinasi prie Dubysos, ar tu beturi bent biskį tabokės...

POLITINĖ APŽVALGA

Pasibaigus Vašingtone pasitarimams atominės energijos reikalui, buvo išleistas platus komunikatas. Konferencijai nutarta atominės energijos reikalus pavesti tvarkyti jungtinių tautų organizacijai. Numatyta visa procedūra, kaip atominės

bombos paslaptis turi būti perduota kitoms valstybėms. Laike dviejų mėnesių turės būti sudaryta komisija šiam reikalui įgyvendinti. Konferencijos priimti toki pagrindiniai dėsniai: a/atominės bombos vartojimas kare draudžiamas, b/atominės energijos gavimo paslaptis turi būti perduota visoms tautoms naudoti taikos meto pramonei, c/paslaptis gali būti išduota tik toms valstybėms, kurios priims tam tikrų prievolių, būtent - pasižadės nevertoti atominės bombos karo reikalams ir pas save padarytus naujus išradimus perduos jungtinių tautų organizacijai. Konferencijos nutarimai iššaukė gyvus komentarus spaudoje. Daugumoje nutarimai įvertinami teigiamai. Maskvos spauda pasiskubino apkaltinti, kad nutarimai numato procedūrą ir tuo užvilkins paslapties perdavimą ilgesniam laikui. Maskvos "Izvestija" rašo, kad konferencijos nutarimų principai jei ir būtų priimtini, tai juos vykdant gyvenime nukryptų į vienašališką politiką. "Pravda" piktame vedamajame pažymi, jog anglosaksų ir prancūzų reakcionieriai planuoja naują konspiraciją ir agresiją prieš Sovietų Sąjungą. Panašiai pasisakė ir "Bolševik" bei "Trud". Maskvos užmetimus JAV užs.reik.min. Byrnes atsakė, kad panašūs užmetimai įžeidžia ne tik JAV vyriausybę, bet ir pačią tautą. JAV, kaip tos paslapties laikytoja, jaučia visą atsakomybę ir su tos paslapties išdavimu turi elgtis atsargiai.

Min.pirm.Attlee abiejų rūmų senato posėdyje Vašingtone pasakė kalbą apie Anglijos vidaus ir užsienių politiką. "Civilizacija turi persiimti krikščionybės dėsniais kol nevelu. Mano nuomone, jungtinių tautų organizacija turi būti daugiau negu susitarimas tarp atskirų vyriausybių, ji turi būti visų tautų valios reiškėja. Susitarę su visomis tautomis, mes turime nuspręsti, koki pasaulį turime atstatyti, kad galėtume laiduoti mūsų civilizacijos egzistenciją. Mes turime visų kraštų žmonių gyvenimą padaryti saugų. Yra klaidinga visą laiką kalbėti apie karo pavojus, mes turime daugiau galvoti apie taikos atstatymą." Toliau Attlee pareiškė: "Mes pripažįstame individualumo teisę gyventi, savo nuosavu gyvenimu, bet ta laisvė turi pasibaigti ten, kur ji kenkia kitiems. Jei didelė įmonė pasidaro per stipri, ji tampa monopolistine. Mes laikome neracionalu palikti monopolius privačiose rankose. Be to, jei norime ateiti savo piliečiui į pagalbą, turime vesti planingą ūkį."

"Jei norime atstatyti taikos pasaulį," kalbėjo toliau Attlee, "turime persiimti toleranciją ir mokėti sugyventi su kitomis tautomis, kurių metodai ir įrengimai yra skirtingi nuo mūsų".

Prancūzijoje politinė situacija susikomplicavo. Gen.de Gaulle nesiseka sudaryti vyriausybę, nors jis parlamento buvo vienbalsiai išrinktas vyriausybės šefu. Tiesa, prieš balsavimą komunistų partija buvo pareiškusi, kad balsuos taip, kaip balsuos kitos partijos. Vadinasi, renkant de Gaulle, ko-

munistai balsavo už jį ne dėl įsitikinimo, bet taktiniais sumetimais. Dabar yla išlindo iš maišo. Komunistai pareikalavo sau svarbiausiųjų ministerijų portfelių, būtent: vidaus reikalų, krašto apsaugos ir užsienio reikalų. Vadinasi, visą valstybės politiką būtų jų rankose. Su tuo, žinoma, nei de Gaulle nei kitos partijos sutikti negalėjo. De Gaulle pareiškė, kad komunistai daboją Maskvos, o ne Prancūzijos reikalų ir kad nė vienas garbingas valstybės vyras nesutiks, kad jis būtų žaislu kitų rankose. De Gaulle klausimą perdavė spresti steigiamojo seimo pirmininkui. Tada rašo, kad viena pusė turės nusileisti, bet tai nebus de Gaulle. Paskutiniai pranešimai sako, kad nuo socialistų priklausio Prancūzijos ateitis. Jei jie prisidės prie komunistų, padėtis pasidarys nestabili. Jei jie prisidės prie krikščionių soc., Prancūzija taps svariu veiksnium Europos atstatyme.

Po min. Bevino žemuosiuose rūmuose pasakytos kalbos Palestinos žydai, kaip protestą prieš šią kalbą, paskelbė streiką, o vėliau prasidėjo neramumai. Iš tikrųjų, Bevino kalboje nebuvo nieko, kas prieštarautų seniems Anglijos pasižadėjimams. Prieš pat karą Anglijos buvo nustatyta kasmet per trejus metus į Palestiną įsileisti 15.000 žydų. Dabar šis nutarimas paliekamas galioje, tik ateičiai šiam klausimui sureguliuoti numatyta sudaryti Anglijos - JAV komisiją. Prieš šią komisiją žydai užprotestavo, arabai gi pritaria jai. Nors toks griežtas žydų reagavimas į jo kalbą buvo ir pačiam Bevinui nelauktas /neramumai Tel Avive su žmonių aukomis/, bet Anglijai daug svarbiau turėti gerus santykius su arabų pasauliu, kurie vaidina didelį vaidmenį Afrikoje, Indijoje ir Vidurinėje Azijoje. Klausimas gana keblus, nes iš vienos pusės Palestina Anglijai turi didelės strateginės reikšmės: ji prieina prie Sueco kanalo, per ją eina vamzdžiai iš Mosulo naftos šaltinių, iš kitos pusės - tu dviejų semitinių tautų - žydų ir arabų - taikus sugyvenimas nėra galimas. Žydai nepatenkinti, kad jiems nepadidinta imigracijos kvota, arabai gi sako, kad jie nėra atsakingi už beviltišką žydų padėtį Europoje. Beveik visa Anglijos spauda, vis gausiai komentuo-dama Palestinos problemas, dar labiau remia Bevino pareiškimus. Tik "Manchester Guardian" nepritaria D. Britanijos politikai dėl Palestinos ir dar kartą cituoja Trumano pasiūlymą į Palestiną įsileisti 100.000 žydų. Kai kurie laikraščiai pažymi, jog nesą galima norėti, kad Palestinos rūpesčių našta neštų viena Anglija. Ta našta, ypač dabar, turėtų būti pasidalinta tarp kitų didžiųjų valstybių, daugiau ar mažiau suinteresuotų padėties sunormavimu tame regione, ypač Jungtinių Amerikos Valstybių.

Neramumai Olandų Indijoje eina prie galo. Dr. Soekarno, taip vadinamos "Indonezijos respublikos" prezidentas, paskelbė savo "vyriausybę". Naujas ministras pirmininkas

Šarir paskelbė, kad jis nutraukia bet kokius ryšius su japonais, tmeta jėgos vartojimą kaip priemonę kovų už indonezų laisvę ir yra pasiruošęs bendradarbiauti su kitomis valstybėmis. Žinoma, tokios vyriausybės anglai ir olandai anaipatol nepripažins ir turės dar praeiti laiko, kol dalykai susitvarkys.

Gruodžio 1 d. Kinijoje paskirti pasitarimai tarp vyriausybės ir komunistų. Iki to laiko abiejų pusių stengiamasi užimti patogesnę išeities padėtį, nei nepavyktų susitarti. Komunistai stengiasi atskirti vyriausybės kariuomenę nuo Mandžūrijos.

Besikartojant gandams ir baiminimuisi dėl infliacijos galimumo Vokietijoje, amerikiečių laikraštis vokiečių kalba "Die Neue Zeitung" ėmėsi iniciatyvos šiam klausimui nušviesti. Daugumos žymių finansininkų ir ekonomistų nuomone, 1922 metai Vokietijoje pasikartoti negalės, nes: nėra santykių su užsieniu, kuris veikia į infliaciją ir nėra centrinės vyriausybės ir emisijos banko. Tiesa, kad piniginių ženklų yra daug daugiau negu prekių ir prekių pasiūla neatitinka pinigų perkamajai galiai. Dėl to ūkininkai, prisibijodami pinigų nuvertinimo ir negalėdami už turimus pinigus įsigyti reikalingų prekių mieste sunkiai išleidžia savo produktus į rinką. Okupuotinė vyriausybė laiko, kad ji turi valiutos klausimu rūpintis, ir gen. Eisenhoweris pareiškė, kad reikalingos yra trys priemonės pinigų vertei išlaikyti: 1/tvirtai laikyti dabartinių kainų, kainų priežiūros ir kovoti su spekuliacija, 2/palaipsniui plėsti susisiekimą ir gamybą, kad galima būtų paleisti į rinką daugiau prekių, 3/paversti dabartinę popierinę markę į tikrą pinigą.

SOVIETAİ PLUŠA ATSIDĖJĘ TIRDAMI ATOMINĖS BOMBOS PASLAPTIS

Amerikiečių kariuomenės laikraštis "Stars and Stripes" savo Nr.98 rašo:

"Rusai padarė viliojančius pasiūlymus vokiečių ekspertams, tyrinėjusiems atomo paslaptis, - šiandien praneša patikimi šaltiniai. Šie šaltiniai skelbia, kad sovietai kruopščiai išsiunčia visus įrengimus iš Berlyno Kaiser Wilhelm Instituto, - net pluša atsidėję tirdami atominės bombos paslaptis.

Informatorius skelbia, kad didelis skaičius vokiečių mokslininkų, atominių ir raketinių specialistų, yra gavę iš rusų viliojančius pasiūlymus, kuriuos daugelis jų priėmė.

Vokiečiai nebuvo jėga verčiami vykti į Rusiją, bet daugely atsitikimų, kaip šaltiniai sako, pasiūlymai buvo toki patrauklūs, kad "dauguma negalėjo nebėgti".

K R O N I K A

"APŽVALGOS" ATSTOVAI LIETUVIŲ KOLONIJOSE. - Tarpininkavimui tarp skaitytojų ir redakcijos, visose Nürtingeno apylinkėse lietuvių kolonijose "Apžvalga" turi savo atstovus: Oberlennigene - p. agron. Barkauskas, Unterlennigene - p. Strazdaitis, Neuffene - p. Karaliūnas, Weilheime - p. Skersys ir Kirchheime - p. mok. Bulgarauskas. Visais su mūsų leidiniu surištais reikalais prašome kreiptis į šiuos atstovus.

WEILHEIMO LIETUVIŲ KOLONIJOJE. - Šioje vietovėje įsikūrę lietuviai, anksčiau gyvenę Gëppingeno stovykloje. Koloniją sudaro 436 lietuviai, kurie visi gyvena privačiuose butuose viename miesto kvartale. Kolonijai vadovauja Lietuvių Sąjungos valdyba, kurią sudaro: pirmininkas - Salčiūnas, pavaduotojas ir kolonijos administratorius - Feleksas Alyta, sekretorius - Vincas Matikiūnas. Tiekimo reikalus tvarko Petras Jočys, kolonijos sanitarijos ir medicinos reikalais rūpinasi gyd. Petras Rasutis. Kolonijoje veikia pradžios mokykla su 4 skyriais, susiorganizavę skautai ir choras.

NEUFFENO LIETUVIAI RUOŠIA LAPKRIČIO 23 D. MINĖJIMĄ. - Neuffeno lietuvių kolonija skaito 226 gyventojus, kuriems vadovauja Lietuvių Sąjungos skyriaus valdyba: pirmininkas - Bičiūnas, sekretorius - Kvečas ir išždininkas - Karaliūnas. Sanitarijos reikalais rūpinasi gyd. Čerškus. Lapkričio 23 d. Neuffeno lietuviai ruošia kariuomenės šventės minėjimą. Tą dieną kartu įvyks ir oficialus stovyklos bei pradžios mokyklos, kuri jau ir dabar veikia, atidarymas. Šiuo metu dalis lietuvių dirba prie malkų gamybos; malkos bus sunaudotos saviems reikalams. Kolonijos gyventojų informacijai artimiausiu laiku bus pradėta leisti radijo žinios.

JUDRUS GYVENIMAS OBERLENNINGENE. - Čia įsikūrę lietuviai, savo laiku atvažiavę iš sričių, kurios teko sovietams: Halle, Bitterfeldo ir kt. Šiuo metu koloniją sudaro 231 lietuvis. Visi gyvena privačiuose butuose. Vienungiams ir tiems, kurie patys negali gamintis maistą, veikia valgykla, kiti gauna produktus ir valgį patys gaminasi. Kolonijoje veikia pradžios mokykla, greitu laiku atidaromas vaikų darželis. Savo žinioje turima sporto namė su įvairiais sporto įrankiais, tad jaunimas turi kur idomiai ir sveikai laiką praleisti. Gyventojams informuoti kasdien leidžiamos radijo žinios. Ejo ir sieninis laikraštėlis, kuris po trumpos pertraukos žada vėl pasirodyti. Visam lietuvių gyvenimui vadovauja Lietuvių Sąjungos valdyba: pirmininkas - B. Šidlauskas, vicepirmininkas ir reikalų vedėjas -

agr. Barkauskas, sekretorius - Liudas Preikštas. Šio reikalus tvarko Vincas Preikštas, socialiniais, švietimo ir vaikų globos reikalais rūpinasi Ilenda.

UNTERLENNINGENIŲ KURIASI NAUJI LIETUVIAI. - Pati jauniausioji lietuvių kolonija Würtingeno apylinkėje yra Unterlenningas. Stovykla, kurioje šiuo metu priskaitoma 180 lietuvių, yra kūrimosi stadijoje. Kasdien čia atvyksta nauji lietuviai iš įvairių vietovių, kurie randa pastogę ir maitinimą. Visi maitinasi bendroje valgykloje. Jau veikia ir pradžios mokykla, o metrukus žadama atidaryti ir vaikų darželį. Lietuviams vadovauja komitetas: pirmininkas - Ladyga, vicepirmininkas - gyd. Petrikonis ir sekretorius - Strazdaitis.

PAS KIRCHHEIMO LIETUVIUS. - Šioje kolonijoje gyvena 110 lietuvių. Stovyklos komendantu yra Antanas Banionis. Veikia Lietuvių Sąjungos skyrius, kurio valdybą sudaro: pirmininkas - mokyt. Antanas Stelmokas, išdininkas - mokyt. Leonas Bulgarauskas ir sekretorius - Janina Martinaitytė. Kolonijos sveikatos reikalais rūpinasi gyd. Juozas Petrikas. Veikia pradžios mokykla, mokyt. Normanto vadovaujama skautų draugovė, anglų kalbos kursai. Šiuo metu organizuojamas orkestrėlis.

LATVIŲ NEPRIKLAUSOMYBĖS SUKAKTIS. - Toli nuo savo tėvynės latvių tautos atbėgėliai lapkričio 18 d. minėjo savo velsybės atkūrimo 27 metų sukaktį. Žinodami latvių tautos per nepriklausomo gyvenimo laikotarpį pasiektus laimėjimus tautinės kultūros, ūkio ir kitose srityse, mes šia proga reiškiame jiems linkėjimus ištvirti sunkias tremtinių gyvenimo dienas, nepalūžti dvasioje ir sulaukti šviesesnių dienų savoje tėvynėje.

LIETUVIŠKOSIOS GIMNAZIJOS WURTTEMBERGĖ. - Šiuo metu lietuviškosios gimnazijos Württembergo srityje veikia šiose vietovėse: Tübingene, Ravensburge ir iš dalies Rotveilyje. Tübingeno lietuvių gimnazijai vadovauja mokyt. A. Bakaitis. Su penkiomis klasėmis dirba 18 mokytojų. Mokinių yra virš 30. Žadama atidaryti ir naujų klasių. Ravensburgo gimnazijoje, kuriai vadovauja direktorius prof. J. Valiukonis ir inspektorius mokyt. B. Babrauskas, veikia visos aštuonios klasės, kuriose mokosi apie 60 mokinių. Bendrai imant, mokymosi sąlygos visur yra sunkios: trūksta patalpų, mokslo priemonių, vadovėlių ir lėšų. Ypatingai jaučiamas lietuviškosios knygos trūkumas. Nežiūrint šių kliūčių, darbas mokyklose pasišventusių ir ryžtingų darbuotojų dėka varomas sparčiai pirmyn. Yra numatyta mokiniams, kurie šiuo metu gyvena išsisklaide nuo vietovių, turinčių lietuviškąsias gimnazijas, įsteigti bendrabučius.

L.S.SKYRIŲ PIRMININKŲ SUVAŽIAVIMAS. - Lapkričio 17-18 d.d. Tübingene įvyko L.S.württembergo apygardos skyrių pirmininkų suvažiavimas pasitarti įvairiais, lietuvių gyvenimą liečiančiais, klausimais. Apygardos pirm.plk.Šlepečiui atidarius suvažiavimą, apygardos sekcijų vadovai padarė pranešimus iš savų sekcijų veiklos. Organizaciniais reikalais kalbėjo apyg.v-bos vicepirm.doc.G.Galvanuskas. Finansų reikalu referavo apyg.v-bos ekonominės sekcijos vadovas dipl.teis.V.Šimaitis, iš kurio pranešimo paaiškėjo, kad apygarda jai priklausančio nario mokesčio pajamų nuošimčio iš skyrių arba visiškai negauna arba gauna dalinai ir pavėluotai, ir savo išlaidas dažniausiai turi padengti iš pašalinių pajamų, gaunamų iš suruoštų koncertų, patarnavimų, spaudos ir kt. Švietimo reikalais pranešimą padarė švietimo sekcijos vadovo pav.mokyt.J.Kavoliūnas; be kita ko, jis ragino užimti jaunuomenę įvairiais kultūriniais parengimais, kursais ir pan. Dipl.inž.V.Maudžius kalbėjo darbo reikalu, ragindamas lietuvius susirasti darbo savoje specialybėje, organizuoti kur tik galima įvairių amatų dirbtuves ir pan., steigti šoferių, mechanikų ir kitų amatų kursus. Buvo svarstomas ir s-gos įstatų pakeitimo klausimas. Šį reikalą, kaip iš pranešimų paaiškėjo, iššaukė pats gyvenimas, nes, pav., dalies mūsų tautiečių nepateisinamas elgesys / spekuliacija, azartiniai kortavimai, girtavimas / yra reikalingas sudrausminimo, ko nenumato senieji s-gos įstatai. Naujuose įstatuose numatyta ir kiti pakeitimai, kurių įgyvendinimas tikrai bus naudingas mūsų gyvenime. Po skyrių pirmininkų pranešimų kalbėjo centro v-bos atstovas prof.P.Dambrauskas, konsulas Dr.A.Trimakas, min.V.Sidzikauskas ir Liet.Raudonojo Kryžiaus pirm.Dr.T.Jasaitis.

LITERATŪROS VAKARAS TUBINGE. - L.S.skyrių atstovų suvažiavimo proga lapkričio 18 d. Tübingene buvo suruoštas literatūros vakaras. Savo kūrinius skaitė Pulgis Andriušis, H.Nyka - Niliūnas, Balyš Gražulis ir kt. Koncertinę dalį atliko operos solistai: Dičiūtė, Baltrušaitis ir Santvaras, be to, dainavo Baltrušaičio oktetas ir kt.

Liet.RAUDONASIS KRYŽIUS GAVO PIRMUOSIUS SIUNTINIUS IS AMERIKOS LIETUVIŲ. - Liet.Raudonojo Kryžiaus pirmininkas Dr.D.Jasaitis, kalbėdamas apie šios organizacijos veiklą ir ateities darbus L.S.skyrių pirmininkų suvažiavime Tübingene, be kita ko paminėjo, kad svarbūs darbai yra jau prieš akis, nes šiomis dienomis pirmosios Amerikos lietuvių siuntos, skirtos lietuviams tremtiniais, jau pasiekė Vokietiją. Daugumoje tai yra medikamentai, šiek tiek ir drabužių. Yra pakelyje ir kiekvienu laiku laukiamos didelės siuntos su drabužiais ir avalyne. Maisto produktų taip pat bus gauta. Numatoma, kad gautais drabužiais bus galima aprengti apie 50.000 žmonių. Gautosios

gėrybės lietuvių kolonijose bus skirstomos per Liet. Raudonojo Kryžiaus vietas įgaliotinius.

IŠ NÜRTINGENO LIETUVIŲ GYVENIMO. - L.S. valdyba savo veiklos išplėtimui suorganizavo šias sekcijas: ūkinę, meno, kultūros ir švietimo, skautų, sporto ir spaudos. Kiekvienai sekcijai vadovauja savo srityje prityres asmuo. Mėseniai pradėjo veikti pradžios mokykla, kuriai vadovauja mokyt. R. Jurgulis. Kultūros ir švietimo sekcijos žinioje veikia liaudies universitetas lapkričio 13 d. suruošė rašytojo B. Rutkūno paskaitą tema "Valios reikšmė žmogaus gyvenime". Meno sekcija suorganizavo tautinių šokių ratelį ir lapkričio 28 d. ruošia pirmąjį šiuopinį koncertą. Pradeda darbą ir skautai. Spaudos sekcija, be tris kartus per mėnesį išleidžiamos "Apžvalgos", kuri yra skiriama visoms Nürtingeno apylinkės lietuvių kolonijoms, savo kolonijos gyventojų informavimui kas antrą dieną leidžia rotatoriumi spausdintas radijo ir vidaus žinias.

LIETUVIUS KVIEČIA Į PRANCŪZIJĄ. - Traunsteino lietuviai iš prancūzų ryšių karininko per UNRRA yra gavę kvietimą vykti į Prancūziją darbams. Kvietimas principe priimtas, rezoliucijoje iškeliant savo sąlygas ir pageidavimus.

SPAUDINAMI LIETUVIŠKI VADOVĖLIAI MOKYKLOMS. - Kaip praneša L.S. Württembergo apygardos švietimo sekcija, atiduota spaudai ir jau baigiami spausdinti šie vadovėliai pradžios mokyklai: S. Zbarsko "Aušrelės" II dalis, taip pat ir III dalis /skaitymai ir P. Šimkūno "Tėvynės pažinimas"/; manoma, kad gruodžio pradžioje pirmasis vadovėlis jau išeis iš spaustuovės. Toliau numatoma spausdinti "Aušrelės" IV dalis, Lietuvos ir svetimų kraštų geografija, Lietuvos istorija ir gamtos vadovėlis pradžios mokyklai, kun. Žitkaus "Tėve mūsų" ir kt. Šiems vadovėliams spausdinti leidimas iš karinės prancūzų valdžios jau gautas.

CENTRINĖ STUDENTŲ ATSTOVYBĖ PERSIKELIA Į TUBINGENĄ. - Nemažam lietuvių studentų skaičiui studijuojant Tübingeno universitete ir bendrai studentų skaičiui Tübingene vis didėjant, dabar Würzburgėje esanti centrinė Studentų Atstovybė taip pat numato persikelti į Tübingeną.
